

ROND DE AFZETTING VAN DEN ABT VAN CHATEAU-L'ABBAYE, HERMES DU PONT 1625-1629.

Summarium.

Postquam regimen Hermetis du Pont, ab anno 1590 usque ad annum 1627 Castelli Dei Mauritaniae abbatis, abbatiam profusis sumptibus depauperaverat et disciplinam regularem continenter extinxerat, abbas Floreffiensis, Joannes Roberti, iteratos ad reformationem canonicam inducendam conatus adhibuit, quibus H. du Pont aperte et tenaciter sese opposuit. Attamen causa proxima, Generalem Ordinis inducens ad depositionem Hermetis du Pont, 6 Julii 1626, declarandam ipsa nominatio fuit, qua hic, contra voluntatem Superiorum et Gubernationis civilis, provisorii suo sibi placito munus coadjutoris imposuerat. Deposito H. du Pont, successor in dignitate abbatiali religiosus Floreffiensis, Goswinus van Weert, nominatur, et anno subsequenti, 7 Maii, Capitulum Generale depositionem a Generale factam ratam habuit. Submersus tamen difficultatibus, quae in depositione ista ortum habebant, G. van Weert succubuit 22 Dec. 1628. Postquam Abbates Parcensis en Floreffiensis veterem abbatem du Pont inducere potuerant ad libere a suis juribus in abbatem abdicandum, a Gubernio Arnoldus Baudouin, supprior Viconiensis, successor legitimus nominatur. 13 Maii 1631, Hermes du Pont supremum diem obiit.

Het eerste kwartaal der XVIIe eeuw wordt algemeen beschouwd als een bloeitijdperk in de Premonstratenzer geschiedenis. De kerkelijke reforme, door het Concilie van Trente voorgeschreven, werd alom met goed gevolg toegepast en ging in de Premonstratenzer orde, door de publicatie der Statuten van 1630, haar hoogtepunt bereiken. Doch het is doorgaans weinig bekend ten koste van welke taaie volharding de Ordeoversten er ten slotte in slaagden de overwinning te behalen. De afzetting van Hermes du Pont, abt van Château-l'Abbaye, schenkt ons daar een juist denkbeeld van.

Château-l'abbaye, in het bisdom Atrecht gelegen aan de samenvloeiing van Schelde en Scarpe, hoorde bij de circarie van Vlaanderen. De herhaalde pogingen van Jan Roberti, abt van Floreffe, voor het toepassen der reforme te Château waren vruchteloos geweest. Het verzet kwam hoofdzakelijk van H. du Pont zelf, wat

hem eerlang zijn afzetting kostte. Op aandringen van den Generaal werd dan Goswinus van Weert, religieus van Floreffe, tot zijnen opvolger benoemd. Zooals te verwachten was, ontstond tusschen den abt en 't konvent van Château eenerzijds en Gosw. van Weert anderzijds, een hevige twist, die bijna vier jaren duurde en de abdij met den ondergang bedreigde. Gelukkiglijk kwam het niet zoo ver en kon door den dood van Gosw. van Weert een gunstige schikking getroffen worden. Ziedaar kort samengevat de feiten, die het betoog van het onderhavig artikel uitmaken.

Wat we hieromtrent in geschiedkundige werken gevonden hebben, bestaat veelal in onnauwkeurigheden. Alleen Lédé ¹⁾, abt en kronijkschrijver van S. André-au-Bois en tijdgenoot, heeft in een kernachtigen zin gezegd wat Gosw. van Weert te Châtaeu heeft moeten verduren: "Il (Van Weert) y rencontra une Illiade de traverses" ²⁾!

Het volgend geslacht van Château is integendeel niet zoo rechtzinnig geweest, doch heeft stelselmatig beproefd ieder spoor van dezen noodlottigen twist uit te wisschen. Met dat inzicht namelijk had men tot aandenken van H. du Pont een grafzerk, waarvan 't opschrift zijne verdiensten huldigt, opgericht en opzettelijk aan C. Hugo het bestaan van G. van Weert verdoken. We vinden althans geen andere verklaring voor het feit dat de *Annales* het volledig grafschrift van du Pont publiceeren zonder van Weert te vernoemen ³⁾. De *Gallia Christiana* evenwel vermeldt G. van Weert als opvolger van H. du Pont, doch beweert van den laatste dan weer, min juist, dat hij in 1627 van zijne waardigheid afstand deed ⁴⁾. Niet minder vergist zich Goovaerts, wanneer hij de ontslagname van du Pont "spontaan" noemt ⁵⁾. Wat den sterfdag van van Weert betreft, is zoowel de algemeene datum 1629, welke de *Gallia* en *Govaerts* aangeven ⁶⁾, als de meer bepaalde van het *Necrologium* van Floreffe, 22 Dec. 1629, onjuist ⁷⁾.

1) Zie over Lédé bij L. Goovaerts, *Ecrivains, artistes et savants de l'Ordre de Prémontré*, bd. I, bl. 496 vlg. Brussel, 1906.

2) Aangehaald bij de Calonne, *Histoire des abbayes de Dommartin*... bl. 171, nota 1. Atrecht, 1875.

3) C. L. Hugo, *Annales Ordinis Praemonstratensis*, bd. I, kol. 493. Nancy, 1734.

4) *Gallia Christiana*, bd. III, kol. 469. Parijs, 1876.

5) Goovaerts, o.c., bd. II, bl. 330. — Zie *ibid.* de verkeerde schrijfwijzen van den naam van Weert.

6) *Gallia Christiana*, l.c., en Goovaerts, l.c..

7) E. Reusens en J. Barbier, *Nécrologe de Floreffe, Analectes pour servir à l'histoire ecclésiastique de la Belgique*, bd. III, 1876, bl. 285.

Aan de hand eener reeks onuitgegeven dokumenten, welke uitsluitelijk over de kwestie handelen, is 't ons mogelijk geweest deze onnauwkeurigheden op te helderen ⁸⁾.

1. Aanleiding tot de afzetting van Hermes du Pont.

Het bestuur van abt Hermes du Pont ¹⁾, den 16 Oct. 1590 begonnen, had de abdij van Château-l'Abbaye in snelle vaart naar den ondergang gevoerd. Het plichtverzuim van den abt, zijne voortdurende oogluiking en zijne spottende houding tegenover den visitator, Jan Roberti ²⁾, toen deze van 1615 tot 1623 tot viermaal toe strenge verordeningen was komen opleggen, hadden de regelucht geleidelijk ondermijnd en 't eergevoel en 't plichtbesef der religieuzen uitgedoofd ³⁾. Zijn gebrek aan bezadigdheid had bovendien de schulden, waarmee de abdij sedert vele jaren belast was, aanmerkelijk doen groeien en het getal der religieuzen boven het normale gebracht. Château telde, buiten den abt, elf religieuzen, waaronder Denis Taffin, 48 jaar oud en prior; Antoine Watteau, 46 jaar oud en pastoor te Bruille; Jérôme le Blan, 37 jaar, provisor der abdij en pastoor van Mortagne; verder nog Jean Bar-

8) Deze dokumenten berusten in 't Algemeen Rijksarchief te Brussel. De eerste reeks onder de afdeling: *Papiers d'Etat et de l'Audience*. — *Enquêtes ecclésiastiques*, rég. 929, fol. 189-245; de tweede onder de afdeling: *Conseil privé Espagnol*, carton 1160; Dossier Château-l'Abbaye. Naar de eerste reeks verwijzen we met aanduiding van het register: Reg. 929; naar de tweede als volgt: *Dossier Château-l'Abbaye*. — Aan onzen confrater Pl. Lefèvre, die de welwillendheid heeft gehad ons deze dokumentatie ter hand te stellen, onzen besten dank.

1) Hermes du Pont werd den 16 Oct. 1590 tot abt van Château gekozen. Hij was toen 33 jaar oud en pastoor te Bruille. De nieuwe abt was niet bezadigd, hoovaardig en verwaand in zulke mate dat zijne veelzijdige talenten daardoor niet tot hun recht kwamen. Ondanks de waarschuwing van de commissarissen Jan de Vendeville, bisschop van Doornik en Arnold de Barbaize, heer van Dellymons, voor het gevaar dat uit de gebreken en den jeugdigen ouderdom van den eersten kandidaat volgen kon, werd H. du Pont niettemin van officieele zijde in zijn ambt bevestigd. De daden van H. du Pont hebben bevestigd hoe juist en gegrond het oordeel der commissarissen was. Onder zijne onbekwame leiding ging de abdij geestelijk en geldelijk ten onder. Verkiezingsakte, 16 Oct. 1590. Afschrift: Algem. Rijksarchief, Brussel. *Papiers d'Etat et de l'Audience*, rég. 914, fol. 187ro-188ro.

2) Zie over Jan Roberti bij V. Barbier, *Histoire de l'Abbaye de Floreffe*, bd. I, bl. 315-351. Namen, 1892.

3) Uit den brief van Gosset aan Roberti, dd. 11 Juni, 1626. Afschrift: Reg. 929, fol. 201-202, en uit het vonnis waardoor Gosset den abt van Château uit zijn ambt ontslaat op 6 Juli 1626. Afschrift: *Ibid.*, fol. 217ro.

bion, kapelaan te Notre-Dame-au-Bois ; Jacques Planchon, infirmier ; Henri Cane ; Josse Sourdeau ; Etienne Hespel, novicemeester ; Philippe Paiel, diaken ; en eindelijk Nicolas Carenton, 50 jaar oud en gewezen pastoor van Mortagne-en-Château ⁴⁾.

Deze abnormale toestanden bedreigden de abdij met moeilijkheden van allen aard. Dat was ook den abt van Floreffe niet ontgaan. Hij had er den Generaal, Petrus Gosset, meermalen met klem op gewezen ⁵⁾ en hem wellicht gevraagd op heilzame wijze in te grijpen. Maar tot nog toe had Gosset er zich nooit kunnen toe besluiten.

Begin 1625 bood zich, geheel onverwachts, een gelegenheid aan onder den vorm van een brief, waarin H. du Pont wegens ouderdom en ziekte den Generaal een coadjutor afsmeekte. Den 25 Maart volgde de toestemming van Gosset met aanduiding van den provisor, Hieronymus le Blan, als geschikten persoon ⁶⁾.

Voor Hermes du Pont beduidde deze toelating de verwezenlijking van zijn plan. Het was altijd zijn meening geweest dat le Blan alleen de bekwaamste was om coadjutor te zijn en met dat inzicht was hij sedert ettelijke jaren bezig met getuigschriften, welke dezès voorbeeldig levensgedrag en bekwaamheid moesten in 't licht stellen, bijeen te brengen ⁷⁾. Kort nadien reeds werd

4) Volgens de verkiezingsakte van den coadjutor, 30 Mei 1625. *Reg.* 929, fol. 206-210.

5) Uit het vonnis, waardoor H. du Pont afgezet werd op 6 Juli, 1626.

6) Nummer 5 uit den lijst der getuigschriften. Zie volgende nota.

7) Inventaire des pièces et attestations sur la personne de f. Hierosme le Blan, qui sont entre les mains de monsieur de la Faille :

1. Commission du Reverend Prelat de Chasteau l'Abbaye par laquelle il a commis et estably ledit f. Hierosme le Blan procureur et entremetteur aux affaires de ladite maison. Cotté A.

2. Aultre commission du XIXe d'apvril 1623 en vertu delaquelle ledit le Blan est comparu a l'assemblée des Estatz a Tournay. Cotté B.

3. Item attestations des Rev. Abbe et religieux de ladite maison, sans date, Cotté C.

4. Item attestations des Bailly de la terre de Mortaing en datte de 2e Janvier 1625. Cotté D.

5. Item lettres dapprobation du Rev. Prelat de Premonstré, general de l'Ordre par lesquelles il commet ledit f. Hierosme le Blan coadjuteur dudit abbe de Chasteau l'Abbaye en datte le XXV de mars 1625. Cotté E.

6. Item attestations des officiers du bailliage de Condé de la bonne fame et renommee de Michel le Blan pere dudit f. Hierosme, dattee le XXVe d'Apvril 1625. Cotté F.

7. Encore une aultre attestation du bailly, mayeurs et eschevins des villes et chastelenie de Mortagne. Cotté G.

de regeering gevraagd de commissarissen voor de officieele verkiezing te benoemen ⁸⁾). Deze waren, bij bevel van 27 April, Matthias Bar, abt van Vicoigne en vader-abt van Château ⁹⁾, en Vincent de Surhon, luitenant-generaal van stad en distrikt Doornik.

De verkiezing had den 30 Mei plaats. Hier kwam de invloed, welke de abt op zijn religieuzen uitoefende, duidelijk aan het licht, wanneer op zijn voorbeeld de meerderheid der eerste stemmen op den provisor en slechts drie op den prior uitgebracht wordt ¹⁰⁾. Doch vooral het onderzoek naar den financieelen toestand kon de commissarissen niet bevredigen. Ook drukken ze er hun ontevredenheid over uit in het verslag aan de regeering, wel nadruk leggend op het feit dat de abt alleen het toezicht heeft ¹¹⁾.

Inmiddels zag H. du Pont enkel een gevaar van den kant van den prior, Denis Taffin. Om dat te voorkomen en voor le Blan de gunst van vooraanstaande personen te winnen zond hij dadelijk de verzamelde getuigschriften aan kanselier de Boisschot ¹²⁾.

Het mocht niet baten. Had het verslag de regeering geen voldoening geschonken of had ze langs een anderen weg om inlichtingen gewonnen? Het is althans zeer duidelijk dat de regeering de inzichten van den abt van Château niet deelde en de benoeming opzettelijk verdaagde.

Er gingen nagenoeg twee maanden voorbij zonder dat de opzetter regeering bij du Pont ernstig argwaan wekte. Doch daarna kwam weer heel spoedig zijn eigenzinnig karakter in opstand en meende hij in het uitstel de miskennen van zijn rechtmatig verlangen te moeten zien. Den 2 Aug. richtte hij een schrijven aan den heer de la Faille, secretaris van den Geheimraad, om hem dringend zijne tusschenkomst voor le Blan te vragen. In dezen brief, hoe lief ook gesteld, geeft hij duidelijk te verstaan dat hij met

8. Item une attestation du Reverend Prelat de Vicogne.

Afschrift: Reg. 929, fol. 211 en 241.

8) Smeekbrief van H. du Pont aan den gouverneur. Zonder datum. Afschrift: Reg. 929, fol. 220.

9) Bevelbrief van Isabella, 27 April 1625. Minuut: *Ibid.*, fol. 200. — We vernemen door de apostille dat Matthias Bar niet aangeduid wordt als zijnde vader-abt van Château, maar als de minst ver afwonende abt.

10) Verkiezingsakte van 30 Mei 1625.

11) Verslag der verkiezing. Zonder datum. Afschrift: Reg. 929, fol. 242.

12) Smeekbrief van H. du Pont aan den gouverneur. Einde Nov. 1626. Afschrift: *Dossier Château-l'Abbaye*, fol. 211. H. le Blan in zijn brief aan den koning. Zonder datum. Afschrift: Reg. 929, fol. 240.

niemand anders dan met le Blan zal vrede nemen ¹³⁾. Doch standvastig in haar besluit, ging de regeering op het veeleischend verzoek van du Pont ook ditmaal niet in.

Deze weigering had evenwel een verkeerde uitwerking in het opstandig gemoed van du Pont. Hji zou zijn plan op eigen hand doordrijven en gaf daarom aan le Blan minstens toelating om het coadjutorsambt waar te nemen. Van dit oogenblik af werd het reeds zoo zwaar geteisterde Château van binnenuit met nog grooter rampen bedreigd. De prior Denis Taffin deed van zijnen kant, gesteund door de religieuzen die voor hem gestemd hadden, zijn recht van tweede kandidaat gelden en splitste daardoor de religieuzen in twee groepen ¹⁴⁾. Verdeeldheid en vijandschap verscheurden de onderlinge verstandhouding; niet te vermijden botsingen tusschen de partijen lokten van weerskanten scherpe woordenwisselingen uit en riepen tenslotte een ondraaglijken toestand in 't leven ¹⁵⁾.

In deze moeilijke omstandigheden, die reeds vier maanden aanliepen, begon H. du Pont zelf de onhoudbaarheid zijner positie te gevoelen. Noodgedwongen, met tegenzin wegens de moeilijke verstandhouding met Roberti en zonder ook maar een enkel woord over den toestand te wagen, vroeg hij, begin 1626, dezen laatste om bij de regeering voor de aanstaande benoeming van een coadjutor ten beste te spreken. Roberti nam tegenover du Pont den schijn aan alsof hij met het voorstel instemde en beloofde hem de zaak ter harte te nemen ¹⁶⁾.

Den 30 Mei evenwel stond Roberti, geheel onverwachts en vergezeld van zijn religieus Goswinus van Weert, secretaris voor de omstandigheid, in de abdij van Château ¹⁷⁾. Gezien de tegenwerking en teleurstelling, welke hij — we zegden het reeds — te Château opliep, had hij ditmaal andere plannen opgevat en dade-

13) Brief van du Pont aan de la Faille, 2 Aug., 1625. Origineel met plakzegel: *Reg.* 929, fol. 213.

14) Dit meenen we te mogen besluiten uit het feit dat er te Château twee "zoogezegde" coadjutors zijn, die op het ambt aanspraak maken en de religieuzen in twee groepen splitsen en dat H. du Pont ervan beschuldigd wordt "le premier autheur et fauteur de tout le desordre" te zijn. Brief van den Generaal aan Roberti, dd. 11 Juni, 1626.

15) *Ibidem*.

16) H. du Pont in zijn smeekbrief aan den gouverneur. Einde Nov. 1626.

17) Brief van Roberti aan de Aartshertogin, 21 Juni, 1626. Afschrift: *Reg.* 929, fol. 203-204. Uit den smeekbrief van du Pont aan den gouverneur, einde Nov., 1626, vernemen we dat avn Weert Roberti vergezelde.

lijk aan het Hof toelatingsbrieven gevraagd om een onderzoek te Château te mogen doen ¹⁸⁾.

Zijn optreden was bovenmate streng, doch leidde hem tot de volledig-juiste kennis van den treurigen toestand. Zijn besluit staat dan vast: er kan hier geen sprake meer zijn van een coadjutor, doch H. du Pont zelf moet uit den weg geruimd om aan een ernstige invoering der reforme te kunnen denken. In dien zin zag hij een keerpunt voor Château mogelijk. In dien zin ook had hij zijn verslag aan den Generaal gesteld ¹⁹⁾.

2. Afzetting van H. du Pont door den Generaal.

De voorgaande aanklachten tegen H. du Pont — we hebben het reeds gezegd — hadden nooit de gewenschte uitwerking. Roberti kon dan voorloopig geen zekerheid hebben of de Generaal ditmaal zijne meening zou deelen. Maar van den anderen kant had hij het voorgevoel dat zijne gegevens zouden inslaan en bleef hij rustig de beslissing uit Prémontré afwachten, alvorens aan de Aarts-hertogin over zijn onderzoek verslag uit te brengen.

Ondertusschen hadden religieuzen van Château en "geloofwaardige" personen den Generaal over den toestand ingelicht ¹⁾. Het relaas van Roberti vond dan den Generaal voorbereid en rukte hem uit zijne vertwijfelingen voorgoed los. In een schrijven uit Prémontré, dd. 11 Juni, geeft Gosset lucht aan zijne teleurstelling over de ergerlijke feiten, welke uit de goedkeuring van le Blan gevolgd waren, en gelast Roberti bij het Hof de noodige stappen aan te wenden om eene zoo haast mogelijke afzetting van du Pont te bewerken en als opvolger een bekwamen religieus, liefst van Floreffe, voor te dragen. Het lag niet minder in zijn bedoeling, voegt hij erbij, de plannen der zoogezegde coadjutors te verijdelten ²⁾.

Dat de Generaal ditmaal niet bij loutere voornemens blijft, bewijst zijne persoonlijke tussschenkomst met zelf de afzetting van du Pont uit te spreken. Wellicht hoopte hij op die wijze het Hof gemakkelijk tot zijne en Roberti's zienswijze over te halen en

18) Aldus du Pont in den voorn. smeekbrief. In den brief van Roberti aan de Aarts-hertogin, 21 Juni 1626, staat vermeld dat deze brieven den 22 Mei 1626 aan Roberti waren verzonden.

19) Roberti zond een verslag in zooals blijkt uit het afzettingsvonnis van 6 Juli 1626.

1) Brief van Gosset aan Roberti, 11 Juni 1626.

2) *Idem*.

bovendien de zware taak van den laatste eenigerwijze te verlichten. Tot grond voor het vonnis nam hij de visitatieakten, welke Roberti vroeger over Château ingezonden had, en gaf ze aan enkele reformegezinde prelaten ter inzage, Zooals van hen te verwachten was, traden ze eenparig de meening en het besluit van den Generaal bij. Den 6 Juli 1626, werd door een schriftelijk vonnis, de afzetting openbaar gemaakt ³⁾.

Inmiddels had ook Roberti den brief van 11 Juni ontvangen. Het was de overwinning zijner edelmoedige pogingen en de openlijke erkenning zijner reforme-gedachte. Met geen geringe fierheid kon hij zich thans aan het voleinden zijner onderneming wijden. Trouwens, de vriendschapsbetrekkingen tusschen hem en de Aartshertogin deden hem op hare hulp en medewerking rekenen en iedere moeilijkheid licht te overkomen achten. Desniettemin koos hij, om desnoods inlichtingen te verschaffen, zijn verblijf te Brussel en schreef daar, den 21 Juni, het verslag zijner visitatie. De inhoud spreekt natuurlijk over de ontstichtende feiten van Château en over het verlangen van den Generaal. Ook worden drie waardige kandidaten aangeduid: Goswinus van Weert ⁴⁾, religieus van Floreffe, Arnold Baudouin ⁵⁾, supprior van Vicoigne en N. Hoyoul, prior van Heylisse. Roberti laat evenwel zijn voorkeur voor van Weert blijken, wat aanvankelijk verdacht voorkomt, wijl deze zijn religieus en bloedverwant is. Het feit is best verklaarbaar, wanneer men nagaat dat Roberti klaarblijkelijk den wensch van den Generaal wilde involgen. Trouwens, het is evenzeer duidelijk dat de verschillende ambten, de theologische kennissen en de medewerking van Gosw. van Weert aan de reformetoepassing te Beau-Repart en te Dommartin zijne bekwaamheid volkomen waarborgen ⁶⁾.

3) Vonnis waardoor de Generaal abt Hermes du Pont uit zijn ambt ontzet op 6 Juli 1626.

4) Goswinus van Weert werd uit een aanzienlijke familie van Namen geboren. Zijn vader was Schepen dezer stad. Hij deed zijn intrede te Floreffe in 1609 en was verwant aan den toenmaligen abt Jan Roberti. Doktor in de Theologie, was hij geruimen tijd professor te Beau-Repart waar hij meewerkte aan de toepassing der reforme. In 1622 was hij als zoodanig in de abdij van Dommartin. De poging van Roberti om hem gedurende de visitatie in 1623 te Saint-André als prior op te dringen, mislukte. Hij was daarna opvolgentlijk pastoor te Floreffe, te Sobre en te Obaix. In welke omstandigheden hij prelaat van Château-l'Abbaye geworden is en welke moeilijkheden hij daar doormaakt heeft, zal uit de onderhavige studie genoegzaam blijken.

5) Arnold Baudouin zal in 1629 van Weert opvolgen.

6) Brief van Roberti aan de Aartshertogin, 21 Juni 1626.

Hoewel voor Roberti het vooruitzicht gunstig was, pijnigde hem voortdurend de onzekerheid wat te doen bijaldien du Pont vóór de definitieve beslissing met het gebeurde in kennis kwam. Het was in dat geval te voorzien dat zijn opstandig gemoed en heerschzucht zoo maar niet goedschiks zouden laten begaan. Van daar een strenge geheimhouding der onderhandelingen vanwege Roberti 7). Zelfs die religieuzen, die na de laatste visitatie een ernstig ingrijpen verwachtten, hadden nooit vermoed dat de Vicaris-generaal op de afzetting van hunnen abt aanstuurde.

Den 18 Juli, werd, bij brieven der Aartshertogin, aan Roberti opdracht gegeven om naar zijn oordeel de kwestie van Château op te lossen 8). Met het doel zijn lang gekoesterd plan ten uitvoer te brengen, kwam hij den 30 Juli te Château aan en deed onmiddelijk het konvent in de kapittelzaal vergaderen. Tegen zijn verwachting in lieten alleen de religieuzen zich daartoe bewegen, terwijl du Pont tot driemaal toe weigerde te verschijnen. Maar wat gaf dat? Roberti meende in de rustige aanwezigheid der religieuzen voldoende instemming te hebben om de afzetting te mogen afkondigen en de notaris maakte er de akte van op "nemine tunc reclamante vel appellante".

's Anderendaags evenwel was het vredig uitzicht van Château reeds veranderd. H. du Pont had het konvent tegen Roberti opgeruid en protesteerde zelf door tusschenkomst van een wereldlijk priester tegen zijn afzetting. De plotselinge verwarring vermocht echter niet Roberti van zijn stuk te brengen. Deze verwierp het protest op grond van inmenging van buitenstaanders in een Ordesaangelegenheid 9).

Na dit voorval ontveinsde zich Roberti de mislukking van zijn plan niet. Om te beletten dat zijn verblijf te Château de verbittering zou doen toenemen, trok hij zich naar het rustige Herlaymont terug, denkelijk om buiten de opwindende voorgaande dagen gemakkelijker het doelmatig middel te vinden tot de doorvoering van zijn plan. Den 5 Aug. schrijft Roberti van daar uit aan de Aartshertogin: "De abt van Château protesteert tegen zijne afzetting en tegen de benoeming van Goswinus van Weert om mijne

7) Hermes du Pont althans doet in zijn smeekbrief van einde Nov. 1626. over deze geheimhouding zijn beklag.

8) Aanstellingsbrief: 18 Juli 1626. *Reg.* 929, fol. 212.

9) Deze bijzonderheden werden ontleend aan de afzettingsakte, den 30 Juli 1626, door fr. Egidius Taxillis, apostolisch notaris en religieus van Floreffe, gesteld. *Reg.* 929, fol. 218. — Over Taxillis: Goovaerts, o.c., bd. IV, bl. 336.

pogingen te verijdelen. Het is de miskennis van het gezag der Visitators. Gelieve Hare Hoogheid acht te geven dat zulks niet geschiede met zonder uitstel de benoemingsbrieven van van Weert te verzenden en den abt van Vicoigne te verplichten den nieuwen abt te confirmeeren " ¹⁰⁾. Reeds den 20 Aug. werd Gosw. van Weert officieel tot abt van Château benoemd en zijne benoeming werd hem en 't konvent van Château door open brieven ter kennis gebracht ¹¹⁾. De strijd werd er evenwel niet door geluwd. H. du Pont vond hierin de gelegenheid om van nu af zijn woede tegen van Weert te richten.

3. Verzet van du Pont.

De nieuwe abt van Château was genoegzaam in de zaak betrokken om te beseffen welken geduchten tegenstrever hij tegen zich had. Aanvankelijk lachte hem de hooge plaats weinig aanlokkelijk toe. Ook toonde hij geen haast om er bezit van te nemen, hopende wellicht dat tijd en nadenken de gemoederen zouden tot bedaren brengen. Den 16 Nov., meldde van Weert zich te Château aan in gezelschap van den supprior van Floeffe, Jan de Marez, notaris te Valenciennes en van een vijftal gewapende soldaten ¹⁾. Deze laatste waren er, naar onze meening, bij om de reizigers onderweg tegen de roovers te beschutten, doch niet, zooals de bevooroordeelde du Pont beweert, om zich gemakkelijker van de abdij meester te maken. Eenmaal zoo ver, is het duidelijk dat van Weert vast besloten is zijn beste krachten aan de heropleving van Château te wijden.

H. du Pont, waarschijnlijk over deze komst ingelicht, bevond zich aan de poort en maakte als verzet tegen dezen listigen inval, zooals hij dat heet, zijn beroep bij den H. Stoel kenbaar. Te goeder trouw weigerde van Weert aan deze woorden geloof te moeten schenken. Een hevige woordenwisseling ontstond, waaraan Jan de Marez een einde stelde met aan du Pont te zeggen " qu'il se deusse taire, aultrement qu'il avoit l'ordre de S. A. de le saisir au collet ".

10) Brief van Roberti aan de Aartshertogin. Herlaymont, 5 Aug. 1626 : *Reg.* 929, fol. 215.

11) Benoemingsbrief van Goswinus van Weert tot abt van Château-l'Abbaye, 20 Aug., 1626 : *Ibid.*, fol. 224.

1) Uit de notarieele akte, dd. 27 Nov. 1626, waardoor de religieuzen van Château vóór den notaris du Bois tegen de benoeming van van Weert protesteerden. *Reg.* 929, fol. 229. Evenzoo spreekt de smeekbrief van du Pont aan den gouverneur van einde Nov. 1626.

De vermaning was alleszins hard, doch raak ook. H. du Pont kon van louter verbauwereering geen woord meer uitbrengen en trok zich op staanden voet naar zijn vertrekken terug ²⁾).

Van den kant der religieuzen was er schijnbaar meer toegevendheid. G. van Weert althans kon de aanwezigen nog denzelfden dag in de kapittelzaal vergaderen, waar ze den schijn aannamen alsof ze hem als hunnen wettigen abt erkenden. 's Anderendaags ging hij bij degenen, die daags te voren afwezig waren en verkreeg van hen hetzelfde resultaat ³⁾).

Voor wie echter bekend is met de wisselvalligheid, waaraan het konvent van Château lijdt, moet een degelijk optreden een loutere dwaasheid heeten. Ook sloeg in de korte tijdruimte van 10 dagen de schijnbaar kalme mentaliteit der religieuzen tot oproer over. Den 27 Nov. verklaren Nicolas Carenton, Jacques Planchon, Etienne Hespel en Michel Roquet ⁴⁾ vóór den notaris Quinten du Bois en de getuigen Jean Barbion, Antoine Watteau en Philippe Paiel dat de benoeming van G. van Weert onwettig geschiedde ⁵⁾. Den 22 Dec. getuigen dezelfde samen met Jean Barbion en Philippe Paiel vóór denzelfden notaris dat de prior Denis Taffin, de provisor Henri Cane en Joses Sourdeau zich aan zware vergripen tegen de eerbaarheid plichtig maken zonder evenwel door den nieuwen abt bestraft te worden ⁶⁾. Gold het een opruiing van du Pont zooals bij zijne afzetting of enkel verbittering over het feit dat van Weert de partij van Taffin, die in de minderheid was, begunstigde? We kunnen het moeilijk met juistheid zeggen. Zeker is, H. du Pont komt in geen van beide voorn. akten voor en reisde in de laatste helft van November naar Brussel om in een smeekbrief aan den gouverneur over zijne afzetting beklag te doen ⁷⁾.

Van den 11 tot den 19 December liepen nog drie korte smeek-

2) *Ibid.*

3) Volgens de voorn. notarieele akte van 27 Nov. 1626.

4) Michel Roquet komt hier voor de eerste maal voor.

5) Uit de voorn. notarieele akte van 27 Nov. 1626.

6) Notarieele akte, dd. 22 Dec. 1626. Afschrift. Reg. 929, fol. 227-228.

7) Smeekbrief van H. du Pont aan den gouverneur, einde Nov. 1626, waarin hij als hoofdpunt zijner bewijsvoering aanvoert dat hij zonder voorafgaand verhoor veroordeeld is geworden. Om de valsheid ervan aan te toonen, citeeren we uit de Statuten van 1622, dist. II, c. 8, § 2 [Arch. Averb., Sectie IV, n. 212]: *Si alicujus Abbatis vel Praepositi delicta tam sint gravia ut depositionem mereantur, nec se ab iis purgare queat juxta Ordinis privilegia, D. Praemonstratensis vel ejus Vicarii, autoritate Capituli Generalis, ad depositionem procedant, juris ordine servato, nisi forsitan delicta tam sint enormia, ut absque strepitu judicii in hoc negotio procedere conveniat.*

brieven van du Pont binnen. In den eersten vroeg hij zijn beklag aan den agent van Roberti te Brussel over te maken. Hoofdzaak was in den tweeden Roberti vóór een commissaris te doen verschijnen, die de zaak nader zou onderzoeken. Toen du Pont vernomen had dat Roberti en van Weert zich te Brussel bevonden, drong hij daar in den derden nog met meer klem op aan ⁸⁾.

Intusschentijd liet du Pont geen kans verloren gaan om buitenstaanders voor zijn zaak te winnen. Bewijs daarvan beide aanbevelingsbrieven, welke de benediktijner abt van Hannon op 30 December aan het Hof schrijft ⁹⁾. Denkelijk had hij zich met dat inzicht ook tot Matthias Bar gericht, doch zonder het gewenschte gevolg. Deze schreef wel den 31 Dec. een brief aan de Aartshertogin, doch uitsluitelijk om zijn spijt uit te drukken over de moeilijkheden, uit de benoeming van van Weert ontstaan, en over het feit dat deze niet geaarzeld had Henri Cane, die meermalen met geweld uit het gevang gevlucht was, tot provisor der abdij aan te stellen ¹⁰⁾.

Op slot van rekening bleef de regeering bij haar genomen besluit. In de apostille, dd. 15 Jan. 1627, geschreven op den smeekbrief van einde November, verklaart ze dat de benoeming van G. van Weert gehandhaafd wordt en dat het beide partijen, bijaldien ze daar geen vrede mee nemen, vrij staat zich tot de geestelijke overheid te wenden ¹¹⁾. Ook worden de religieuzen van Château ervoor gewaarschuwd zich voorloopig naar de gouvernementeele besluiten te gedragen ¹²⁾.

Naar aanleiding dezer apostille, deed de Aartshertogin nog denzelfden dag aan den Generaal een brief schrijven, ten einde hem over den staat van zaken in te lichten ¹³⁾. Gosset was door deze voorkomendheid zoo getroffen dat hij haar in een langen wederbrief, dd. 26 Jan., zijn dankbare hulde brengt voor de meegedeelde

8) Deze smeekbrieven behooren tot het *Dossier Château-l'Abbaye*, fol. 216-218.

9) Gedeeltelijke afschriften van beide brieven bevinden zich in het *Reg.* 929, fol. 231 en 232.

10) Gedeeltelijk afschrift van dezen brief *ibid.*, fol. 233.

11) Deze apostille, dd. 15 Jan. (zonder jaartal) stond geschreven in de marge van den meermalen aangehaalden smeekbrief van du Pont. Einde Nov. 1626.

12) Smeekbrief der religieuzen van Château aan den gouverneur: einde Juli 1627. Afschrift: *Dossier Château-l'Abbaye*.

13) Brief van de Aartshertogin aan Gosset, 15 Jan. 1627. Minuut: *Reg.* 929, fol. 236.

inlichtingen en voor de handhaving der genomen beslissing ¹⁴⁾.

Van zoodra de Generaal de volmacht over Château-l'Abbaye in handen had, nam zijn vastberadenheid om de herrie te doen ophouden een vasten vorm aan. Zonder eenigszins acht te geven aan de gevolgen, welke het beroep van du Pont te Rome zou kunnen hebben, dagvaardde hij beide partijen op het Algemeen Kapittel, dat in Mei aanstaande zou plaats hebben, om er de kwestie rechterlijk te onderzoeken ¹⁵⁾. Vermoedelijk voorzag hij dat Rome in dergelijke gevallen alleen een revisie van het proces toestond. Zoo geschiedde het althans, en bij breve van 13 Febr. 1627, werd Drusus, abt van Park, door Paus Urbanus VIII tot revisor aangewezen ¹⁶⁾.

4. *Het Algemeen Kapittel bekrachtigt de afzetting van du Pont.*

De prelaat van Park was zonder twijfel de geschikte man om het geschil kort en goed te beslechten. Reeds in zijn brief aan de Aartshertogin, dd. 31 Dec. 1626, had de abt van Vicoigne den wensch uitgedrukt de abten van Park en Ninove met deze taak gelast te zien ¹⁾.

Drusus was begonnen met beide partijën te dagvaarden. Natuurlijk had du Pont de gelegenheid niet laten voorbijgaan om nogmaals zijne grieven tegen van Weert uit te spelen met de hoop ditmaal de overwinning te behalen. Deze hoop werd nog versterkt van 't oogenblik dat van Weert weigerde vóór Drusus te verschijnen ²⁾. Heel waarschijnlijk moet deze weigering toegeschreven aan het feit dat van Weert de dagvaarding op het aanstaande Algemeen Kapittel reeds ontvangen had en om die reden deze revisie van 't proces voorbarig achtte. Drusus van zijnen kant nam de weigering voor een bekentenis van de onvriendelijke houding van van Weert tegenover den ouden du Pont en eischte vooralsnog herstel

14) Brief van Gosset aan de Aartshertogin, 26 Jan. 1627. Origineel : Reg. 929, fol. 238-239.

15) *Ibid.*

16) V. Barbier, o.c., bd. I, bl. 333.

1) We houden er aan te zeggen dat uit de voorhanden zijnde dokumenten de volgorde der feiten niet altijd klaar is. We maken bijgevolg geen aanspraak op de onfeilbaarheid hunner samenstelling.

2) Volgens een schema, gemaakt naar aanleiding van de verkiezing van van Weert's opvolger. Algemeen Rijksarchief te Brussel : *Papiers d'Etat et de l'Audience*, reg. 932, fol. 41.

op voor de grieven, welke dezen laatste sedert zijn beroep bij den H. Stoel werden aangedaan ³⁾.

Den 7 Mei 1627 vergaderde het Algemeen Kapittel te Prémontré, dat, o. m. naar het oordeel van den Generaal, de brandende kwestie van Château moest oplossen. De partij van du Pont was er vertegenwoordigd door Drusius. Anderzijds was van Weert persoonlijk aanwezig en legde, als nieuwe abt, gehoorzaamheid aan den Generaal af. Ook werd hij tot het gewichtig ambt van definitor van 't Kapittel aangesteld ⁴⁾, wat hem reeds een gunstig vooruitzicht gaf. Om de partijdigheid zooveel mogelijk uit te sluiten, vertrouwde de Generaal het onderzoek der stukken aan een commissie toe, die bijna uitsluitelijk uit Fransche abten bestond. Deze wisten zich eervol van hun moeilijke taak te kwijten en verklaarden eenparig dat Hermes du Pont zijne afzetting ruimschoots verdiend had ⁵⁾. Het was de volle nederlaag, waarvan du Pont de zwaarte maar al te goed begreep. Sluw en listig als altijd, vroeg hij argeloos aan den koning oorlof om de uitspraak van Drusius te mogen uitvoeren. De regeering zond dezen brief aan van Weert, die in zijn wederwoord du Pont voorgoed tot zwijgen bracht ⁶⁾.

5. De ontkenning.

Het slecht voorbeeld van du Pont had zoo aanstekelijk op den gemoedstoestand der religieuzen gewerkt dat niets meer in staat scheen hunne misnoegdheid tegenover van Weert in te toomen. De relletjes tegen hem namen dan ook met den dag toe. Vooral beschuldigden ze hem ervan een onbekwaam administrator te zijn, die zich overigens met de belangen der abdij niet inliet ¹⁾. Op zekeren dag zijn ze met den prior aan 't hoofd, onverwachts het prelaatskwartier binnengedrongen en hebben op alles wat er zich bevond beslag gelegd ²⁾. Tot verrechtvaardiging hunner handelwijze verklaren ze in een brief aan de Aartshertogin gehandeld

3) Schema, in de zitting van den Geheimraad, 20 Aug. 1627, gemaakt voor een mogelijke oplossing dezer kwestie. Minuut : *Dossier Château-l'Abbaye*.

4) *Acta Capitulum Generalium*, 1432-1660. Algemeen Kapittel van 1627. Archives départementales de l'Aisne, Laon. Hs. 538, bl. 625.

5) Afzetting van H. du Pont door het Algemeen Kapittel van 1627. *Ibid.*, bl. 636-637.

6) Voorn. schema, dd. 20 Aug., 1627.

1) Smeekbrief van 't konvent van Château aan den gouverneur. Zonder datum. Afschrift : *Dossier Château-l'Abbaye*.

2) Volgens het voorn. schema van, 20 Aug. 1627.

te hebben naar aanleiding van een opdracht van den abt van Vicoigne, waardoor de prior last gekregen had om, in vervanging van van Weert, de administratie der abdij op zich te nemen ³⁾.

Na deze gewelddaden had van Weert de tusschenkomst van den gouverneur van Doornik ingeroepen, die onmiddellijk zijn fiscaal naar Château zond. Aanvankelijk spaarde de woede der religieuzen ook den man der wet niet en, naar verluidt in 't proces-verbaal, was hij op scheldwoorden en grofheden onthaald geworden. Doch zijn krachtdadig ingrijpen dwong hen ten slotte het geroofde ter hand te stellen ⁴⁾.

Dergelijke voorvallen stemden de regeering onwillekeurig tot nadenken. Ze beraamde dan een plan om het schandaal, zooals ze 't algemeen heetten, te doen ophouden. Met het oog op een grondige studie van het dossier, dat reeds tot een lijvig boekdeel gegroeid was, werd een vergadering van den Geheimraad op 20 Aug. e. k. belegd. De uitslag dezer vergadering was dat aan de Aartshertogin een ontwerp ter goedkeuring voorgelegd werd. Het heeft haar denkelijk niet bevredigd. Praktisch althans is er nooit iets van terecht gekomen. Onder meer werden de vijf volgende punten aangehaald : 1° de religieuzen van Château zouden in de verschillende abdijen van 't land verspreid worden ; 2° de eigendommen zouden in beslag genomen worden en door een door de abten goed te keuren tusschenpersoon uitgebaat tot vereffening der schulden ; 3° men zou twee of drie religieuzen van andere abdijen aanwerven, die het koorofficie te Château moesten onderhouden ; 4° men zou van Weert naar Floreffe of naar zijn parochie weerzenden ; 5° aan H. du Pont zou een jaarwedde worden uitgekeerd ⁵⁾.

Het is dan niet verwonderlijk dat menige bezwaren tegen deze punten ingebracht werden, o. m., welke abdijen zich het aanvaarden van rumoerige religieuzen zouden laten welgevallen, welke de religieuzen zouden willen afstaan en of van Weert op zijne beurt zich zoo maar goedschiks zou laten gezeggen.

Hiermee had deze goed bedoelde poging alweer geen verbetering gebracht in de ontredde der abdij, die voortaan aan haar droevig lot overgelaten werd. Hoelang kon deze toestand nog aanloopen ? Eén jaar nadien kwam er, onverwachts, een wending. In een brief, dd. 21 Nov. 1628, schrijft van Weert aan de Aartshertogin : " Mijn huidige gezondheidstoestand, aangezien de plagerijen,

3) Voorn. smeekbrief van 't konvent van Château aan den gouverneur. In hoever deze verklaring waar is, hebben we niet kunnen uitmaken.

4) Aangehaald in voorn. schema van 20 Aug. 1627.

5) *Ibid.*

welke ik te Château moet verduren, laat me niet langer toe aan 't hoofd der abdij te blijven. Derhalve verzoek ik U de abten van Floreffe en Vicoigne te gelasten om de verkiezing van mijn opvolger voor te zitten" ⁶⁾).

Nog vóór de Aartshertogin een beslissing genomen had, overleed van Weert den 22 December 1628 ⁷⁾. Bijzonderheden omtrent zijn afsterven, zelfs de plaats, waar de dood hem overviel, hebben we voorloopig nergens gevonden. Alleen weten we dat hij niet te Château zelf overleed ⁸⁾.

Na het afsterven van G. van Weert volgen de feiten, die naar de lang verbeide oplossing leiden, elkaar snel op. Het verleden was een duchtige les geweest voor het heden. De Aartshertogin oordeelde best du Pont te verplichten persoonlijk zijn ontslag te nemen. Op haar aandringen in den brief van 30 Jan. 1629 ⁹⁾ en gebruik makend van de aanwezigheid van du Pont te Brussel, haalden Roberti en Drusius hem er toe over — wat voorheen nooit gebeurd was — om op zitting van 31 Jan., waar de kwestie van Château ter sprake kwam, aanwezig te zijn. Wellicht uit vrees voor de bedreiging der Aartshertogin in haren voorn. brief "où il ne vouldroit attendre, vous [Drusius en Roberti] lui pourrez declarer de notre part que l'on procedera autrefois a sa privation par la forme prescrite par les Statutz de votre Ordre" heeft du Pont vrijwillig van zijn rechten op Château afstand gedaan ¹⁰⁾.

Den 7 Maart e. k. kon dan de verkiezing van den opvolger plaats hebben ¹¹⁾. We doen enkel hieromtrent opmerken dat du Pont bij deze verkiezing meermalen beproefde zijne oude pretentie's te doen gelden, in zoover dat men hem voortdurend zijne vrijwillige ontslagname moest voor oogen houden ¹²⁾. Uit de voorgedragen

6) Brief van van Weert aan de Aartshertogin, 21 Nov. 1628. Afschrift: Algemeen Rijksarchief te Brussel. *Papiers d'Etat et de l'Audience*, reg. 932, fol. 42.

7) Naar we in de inleiding vermeld hebben overleed van Weert, volgens het Necrologium van Floreffe, den 22 Dec. 1629. Uit deze gegevens evenwel blijkt genoegzaam dat het den 22 Dec. 1628 moet geweest zijn.

8) Uit het verkiezingsverslag, 8 Maart 1629. Minuut: Algemeen Rijksarchief te Brussel. *Papiers d'Etat et de l'Audience*, reg. 932, fol. 38.

9) Brief van de Aartshertogin aan Drusius en Roberti, 30 jan. 1629. Minuut: *Ibid.*, fol. 25 en 26.

10) Brief van Drusius en Roberti aan de Aartshertogin, 31 Jan. 1629. Origineel. Alg. Rijksarchief te Brussel: *Conseil Privé Espagnol*, carton 1163. *Dossier Floreffe*.

11) Verkiezingsakte, 7 Maart 1629. Afschrift: Voorn. reg. 932, 29-32.

12) Volgens het schema, gemaakt naar aanleiding van de verkiezing van van Weert's opvolger. In voorn. reg. 932, fol. 41.

kandidaten, nam. Antoine Watteau en Thyery, eerste kandidaten, Charles de Furnault en Arnold Baudouin, tweede kandidaten, werd deze laatste, bij mandaat van 22 Maart, tot abt van Château benoemd ¹³⁾. Alzoo volgde de Aartshertogin slechts het oordeel der commissarissen, dat luidt "pour le peu d'ordre et mauvais gouvernement qu'on a remarqué, jusques a present, en ladicte abbaye, Son Alteze seroit fort bien d'estre servie dy commettre pour prelat ung religieux estranger de la maison" ¹⁴⁾.

Hermes du Pont overleefde nog ruim twee jaar Arnold Baudouin en stierf den 13 Mei 1631 ¹⁵⁾. Zijn dood sloot voor de abdij van Château-l'Abbaye de vervalperiode der voorgaande eeuw voor goed af.

Abdij Averbode.

V. VAN GENECHTEN, O. Praem.

BIJLAGE I

6 Juli 1626. Uitspraak van den Generaal, Petrus Gosset, om Hermes du Pont als abt van Château-l'Abbaye te ontslaan.

Petrus Gossetius, permissione divina Praemonstrati Abbas totiusque Canonici Ordinis Praemonstratensis Caput et Reformator Generalis, omnibus has praesentes visuris atque audituris salutem ac Christi pacem.

Cum omnis disciplinae regularis instaurandae conservandaeque ratio in provido ac timorato monasteriorum moderatore posita sit, nos proinde, ut tamdiu frustra desideratum a nobis instituti nostri exercitum, omnibus eliminatis scandalis in monasterio Castri Mauritaniae, juxta Serenissimae Infantis Hispanorum sanctum et inviolabile placitum, omni seclusa mora reintegretur et efficaciter teneatur, dilectum nobis in Christo fr. Hermetem du Pont, dicti monasterii Castri Abbatem, ob plurimas causas easque peremptorias in Actis visitationum Vicarii nostri Domini Floreffiensis expressas et a nobis visas et examinatas, maxime anni 1615, 1618, 1621, 1623 et 1626, ac adhibito etiam aliquot Praelatorum Ordinis nostri consilio, juxta privilegium Summorum Pontificum Adriani IV, Honorii III, Innocentii II et aliorum, ac decreta Capitulorum

13) Aanstellingsbrief van Baudouin, 22 Maart 1629. Minuut: *In voorn. reg.* 932, fol. 40.

14) Verkiezingsverslag, 8 Maart, 1629.

15) Hugo, o. c., bd. I, kol. 493; L. Goovaerts, o. c., bd. II, bl. 330.

Generalium, maximeque novissimi, ab officio Abbatis ut inutilem ac Ordinis nostri praevaricatorem absolvendum, removendum et deponendum duximus, prout tenore praesentium absolvimus, removemus et deponimus. Mandantes Rdo. D. Abbati Floreffensi ut sic vacanti ecclesiae Beati Martini dicti Castri Mauritanee de idoneo pastore quantocius et sine mora curet provideri. Praecipientes etiam in virtute sanctae obedientiae et sub paenis et censuris Juris et Ordinis omnibus et singulis saepedicti monasterii Castri regularibus personis ut personam in Abbatem suum nominatum agnoscentes et recipientes eidem reverentiam et obedientiam exhibeant, districte sub iisdem paenis inhibentes ne de caetero praefatum fr. Hermetem ad ullos Abbatis actus admittant, aut ei tanquam Abbati aliquatenus obedire vel adhaerere praesumant. Et ne per memoratam vacationem dicta ecclesia per remoram installationis et confirmationis tam in temporalibus quam spiritualibus patiatur, mandamus et districte praecipimus Patri-Abbati dictae Abbatiae Castri quatenus personae nominatae quam citissime litteras confirmationis tribuat, contradictores et rebelles quoslibet per censuras ecclesiasticas et alia juris et facti remedia etiam per censuras ecclesiasticas et alia juris et facti remedia etiam per invocationem brachii et fori saecularis compescendo, non obstantibus quibuscumque oppositionibus et appellationibus.

Datum in nostro Praemonstratensis totius Ordinis Archicœnobio, die sexta mensis Julii anno millesimo sexcentesimo vigesimo sexto. Locus sigilli.

Et infra sigillum. De mandato Rmi. D. D. mei Abbatis Praemonstratensis fr. Claudius Viart.

Collatione facta cum originali, inventa est haec copia cum eodem de verbo ad verbum concordare, quod attestor
fr. AEgidius Taxillis, notarius apostolicus.

Afschrift; dubbel folium. Algemeen Rijksarchief te Brussel. *Papiers d'Etat et de l'Audience*: Audiences et enquêtes ecclésiastiques, reg. 929, fol. 217.

BIJLAGE II

7 Mei, 1627. *Het Algemeen Kapittel bekrachtigt de afzetting van Hermes du Pont.*

Chasteau l'Abbaye.

Sur le fait de la deposition du Reverend pere Hermen de Pont de la prelatiure et dignité abbatiale de l'Abbaye et monastere de Chasteau l'Abbaye lez-Montagne, faite par le Reverendissime Ge-

neral de l'Ordre et mise en execution par Monsieur de Floreffe avec la permission de la Serenissime Infante d'Espagne estant aux Pays-Bas ; de laquelle deposition et sentence ledit frere Hermen de Pont avait appellé au St. Siege, duquel appel le procez demouroit et estoit encore indecis ; estants requis et sollicités de la Serenissime Infante d'y remedier par quelque voye que ce pouroit estre pour eviter plus grand scandal ; le Chapitre General ayant commis la matiere avec toutes les procedures et pieces produites de ^{a)} part et d'autre a des Prelats dudit Chapitre, pour le tout examiner et en faire rapport, declare que apres avoir ouy leur rapport fait deument en plein Chapitre, presupposants les charges et informations exhibees estre veritables, comme il leur semble, ledit frere Hermen sans toucher aux formalités desquelles il se plaint avoir esté obmises, avoir commis des cas pour lesquels il meritoit ladite deposition ; trouve bon neantmoins ledit Chapitre de luy donner pension honneste et raisonnable et luy faire dire que se conformant a cet advis, ledit Chapitre promet de faire cesser toutes les poursuites et le remettre en son couvent.

Fait en Chapitre General, tenu a Premonstré, le septieme may 1627.

Ainsi signé, N. le Saige, humble Abbé de St. Martin ; f. Claude Gilbin, Abbé de Justemont ; f. R. de Biel, Abbé de St. Paul ; f. N. Loste, Abbé de la Chapelle ; f. P. Le Brun, Abbé de Beaulieu ; f. Joannes Snaep, Abbas Bellireditus ; f. Philippe, Abbé de Blanchelande ; f. David, Abbé de Bellelay ; f. Joannes, Abbas Ninivensis ; f. Christianus, Abbas Furnensis ; f. A. Gossetius, Prior Premonstratensis.

Afschrift. Archives départementales de l'Aisne, Laon. Hs. 538, bladz. 636-637.

a) Hs. : *et.*